

opdatering

Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum

2018

opdatering

Årbog for Vardemuseerne &
Ringkøbing-Skjern Museum 2018

opdatering
Årbog for Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2018

© Forfatterne, Vardemuseerne
& Ringkøbing-Skjern Museum 2019

Redaktion: Caroline E. Larsen og Tine Lorange

Korrektur: Harriet Ludvigsen

Grafisk tilrettelæggelse: Tine Lorange

Forsidefoto: Niels Provstgaard sammen med sin fuglesamling. Fotoet fik Ringkøbing-Skjern Museum i forbindelse med istandsættelse og genåbning af Provstgaards Hus. Læs mere om Provstgaards Hus på side 76 og 84.

Fotos og illustrationer: med mindre andet er angivet ved de enkelte fotos og illustrationer tilhører billedmaterialet i denne bog Vardemuseerne, Ringkøbing-Skjern Museum eller Arkæologi Vestjylland

Alle kort, Danmarks Højdemodel og ortofotos: ©Geodatastyrelsen

Skrift: Myriad Pro

Papir: MultiArt Silk 130g

Omslag: 1/s 260g

Tryk: PE Offset, Varde

ISBN 978-87-93713-09-3

ISSN 1903-9581

Kære Læser!

Velkommen til endnu en udgave af *opdatering*, den fælles årbog for Ringkøbing-Skjern Museum og Vardemuseerne. Årbogen er som altid et forsøg på at fastholde noget af alt det, som er sket på de to museer i det forløbne år. Nogle år har vi prøvet at lægge et tema for årbogen. For det meste er den eneste røde tråd dog de enkelte skribenters lyst til at fortælle om deres opdagelser og oplevelser, om fund og fortidsminder og om dramatiske, stille, rørende eller overraskende historier, der dukker ud af museumsarbejdet. Og fortællelysten er heldigvis stor på de to museer. Så derfor kommer vi også i år vidt omkring. Fra arkæologiske detektorfund over Ringkøbings middelalder og lensaflysningen i Vestjylland og historier om de tyske flygtninge i Danmark efter Anden Verdenskrig til restaureringen og genåbningen af Provstgaard's Hus i Skjern Enge og børns oplevelser i Tirpitz. For ikke at glemme beretningerne fra museumsforeningerne og oversigten over de arkæologiske

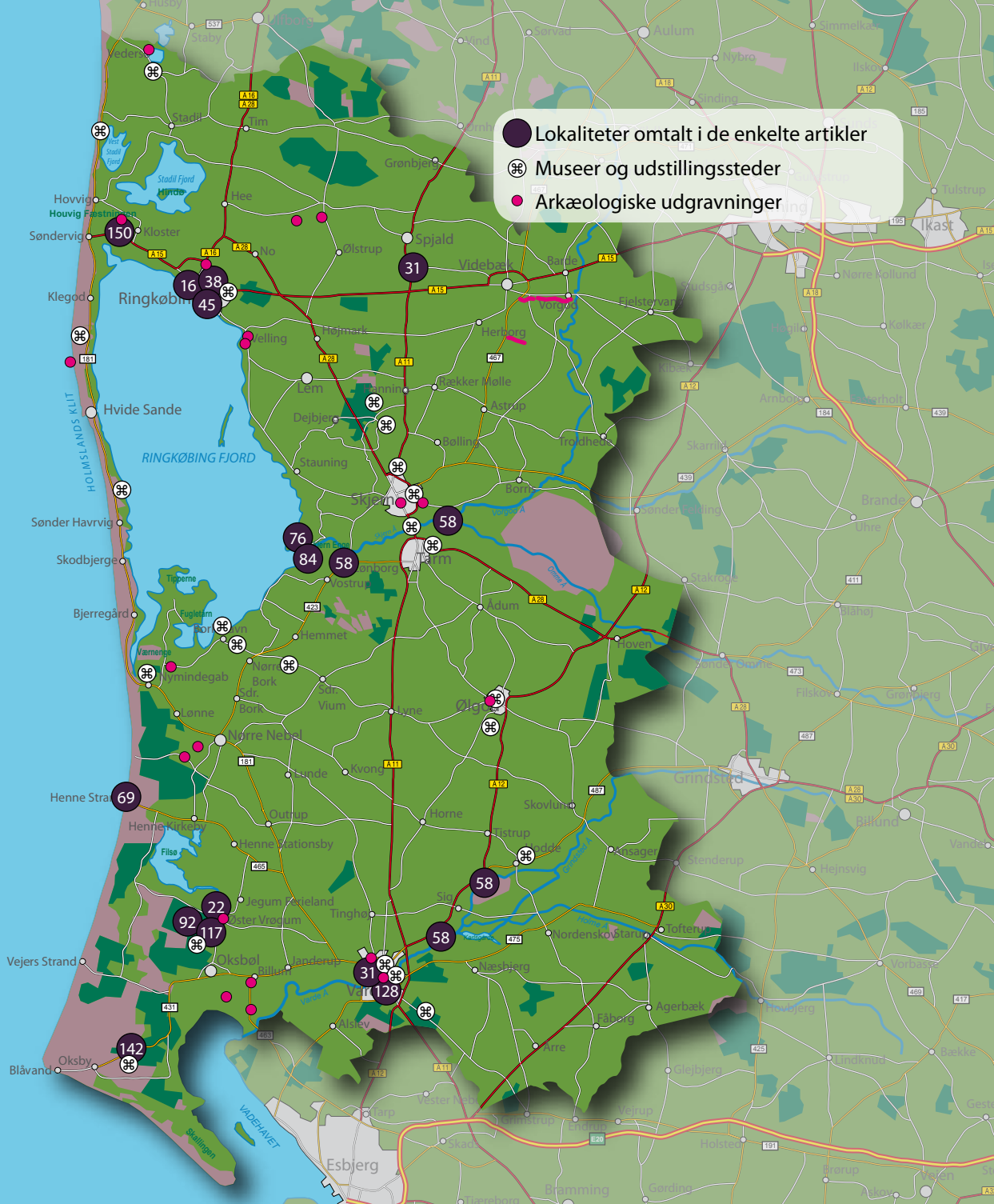
udgravninger i løbet af året. Man fornemmer forhåbentlig både bredden og det store omfang af det arbejde, de to museers medarbejdere har præsteret – igen.

Med til travlheden hører, at begge museer – trods den rekordvarme sommer – satte besøgsrekord. For første gang nogen sinde nåede vi nu meget tæt på 500.000 gæster til sammen.

Midt i denne på alle måder rekordsommer valgte Kim Clausen at træde tilbage efter 43 år som direktør for Ringkøbing-Skjern Museum. Da Kim Clausen i 1975 kom til det lille Skjern Museum, holdt han det søndagsåbent for i alt 300 gæster det første år. Inden han gik af som direktør for det fusionerede Ringkøbing-Skjern Museum rundede gæstetallet 216.000 på 14 besøgssteder. Det er umuligt at nævne alle meritterne gennem så mange års museumsvirke, ligesom en enkelt årbog som denne på ingen måde kan rumme et helt års arbejde på de to vestjyske museer.

God læselyst

Mette Bjerrum Jensen og Claus Kjeld Jensen

● Lokalteter omtalt i de enkelte artikler

☞ Museer og udstillingssteder

● Arkæologiske udgravninger

Indhold

- 6** Museumsforeningernes årsberetninger
- 16** Karen fik genoplivet det lokalhistoriske arkiv
Af Annette Holm
- 19** Årets gang i ArkVest
Af Lene B. Frandsen & Poul Krogh Jørgensen
- 22** Landskabet fortæller
Af Karen Bjelke Fisker & Stina Trolldoft Andresen
- 31** Den magiske middelalder
Af Rachel Facius Andersen
- 38** Arkæologiske spor fra det ældste Ringkøbing
Af Jens Aarup Jensen
- 45** Grønnegade i gamle fotografier
Af Christian Ringskou
- 58** Lensafløsningen i Vestjylland
Af Mikael Frausing
- 69** Epervier – en vestjysk stranding
Af Lene Nygaard Hansen
- 76** Brødrene i Provstgaards Hus
Af Caroline E. Larsen
- 84** Provstgaards Hus – bygningshistorie og istandsættelse
Af Steffen M. Søndergaard, arkitekt MAA
- 92** At vinde freden – mellem nazisme og demokrati
Af John V. Jensen
- 117** Frygten for de tyske kvinder
Af Maria Nygaard Madsen
- 128** Blåt til inspiration
Af John V. Jensen
- 142** Who let the kids out?
Af Pernille Ø. Sørensen
- 150** Danmarks største dronfoto
Af Torben Egeberg
- 156** Årets udgravninger
Af arkæologerne i ArkVest
- 176** Tidstavle

Karen fik genoplivet det lokalhistoriske arkiv

Af Annette Holm

Det satte noget af en lavine i gang, da Karen Hindø gik på biblioteket i Ringkøbing for at se arkivalier, som hendes familie havde afleveret til det lokalhistoriske arkiv. Arkivet var lukket, fordi biblioteket ikke havde kapacitet til at betjene det. Det protesterede hun over, og det er i høj grad hendes fortjeneste, at Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv er blevet genoplivet, som en del af Ringkøbing Museumsforening.

”Jeg syntes ikke, det kunne være rigtigt, at arkivet var lukket, for det skal være offentligt tilgængeligt, så arkivalierne kan ses af efterkommere til dem, der har afleveret dem”, siger Karen Hindø.

Der bliver arbejdet flittigt og snakket muntert i arkivets store lokale. Karen Hindø ses bagest til højre.

Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv

Herningvej 8
6950 Ringkøbing

Åbningstid: onsdag 15-17 – undtagen i skoleferierne

Kontakt: tlf.: 2986 9364, mail: ringlokalarkiv@gmail.com

Arkivet har 17 medarbejdere

Hun tog derfor en snak med bibliotekets leder og gik til det lokale dagblad med sine synspunkter. Den tråd blev taget op af Ringkøbing Museumsforenings formand og næstformand i Ringkøbing-Skjern Museums styrelse, Jens Olufsen, og der blev i marts 2012 holdt et møde på Ringkøbing Bibliotek om lokalarkivets situation.

”Vi havde på et møde i Ringkøbing-Skjern Museums styrelse haft en drøftelse, fordi museet havde fået flere henvendelser fra personer, som fra biblioteket var blevet henvist til museet,” fortæller Børge Sørensen, der er næstformand i Ringkøbing Museumsforening, sidder i Ringkøbing-Skjern Museums styrelse og i dag er leder af Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv. Jens Olufsen mente, at det var unødvendigt at lave en arkivforening, for opgaven kunne løses under Ringkøbing Museumsforening – og sådan blev det.

Under ledelse af kommunens arkivkonsulent Jens Lindby blev der sat gang i arkivarbejdet. Den flok, der havde meldt sig, begyndte på kurser, og til Arkivernes Dag i november 2013 slog arkivet dørene op for offentligheden.

Arkivets medarbejdere uddanner sig for tiden i at indsamle og formidle lydoptagelser og film. Her prøver Arne Agerbo og Annette Holm det nyeste udstyr til videooptagelser.

"Vi havde lokaler under biblioteket på rådhuset i Ringkøbing, men de var ikke velegnede på grund af fugt, og da der sprang et vandrør, blev det helt galt. Kommunen ejer bygningen på Herningvej 8, som museet rådede over, og det blev besluttet, at den skulle renoveres. Det blev en tip-top renovering og indretning til formålet, så i sommeren 2016 rykkede vi ind der", siger Børge Sørensen.

I dag har arkivet 17 medarbejdere, hvoraf de fleste er meget aktive. De arbejder godt og målrettet på at indsamle, registrere, bevare og formidle lokalhistorie fra Ringkøbing og Rindum sogne. Ofte kommer der i åbningstiden, onsdag kl. 15-17, mennesker for at aflevere arkivalier, og i dag er det ikke kun det flade, altså papirer, bøger og fotos. Arkivet indsamler også lysbilleder, film, videoer og lydoptagelser, som medarbejderne er ved at uddanne sig til at bevare digitalt og formidle.

"Vi lægger mange fotos ud på nettet, og dem kan man se på arkiv.dk, hvor der også er oplysninger om de arkivalier, vi har liggende på hylderne. Vi har en hjemmeside og er på Facebook, så vi får henvendelser fra hele verden", siger Børge Sørensen.

Der var også stor interesse for det, da arkivet i 2017 var med i det landsdækkende projekt med at indsamle erindringer og samme år i forbindelse med Aarhus Kulturhovedstad var involveret i renoveringen af Ringkøbings gågade. Arkivet arrangerer også erindringscaféer om lokalhistoriske emner fortalt af dem, der kan huske dem, og det er blevet et hit. Arkivet har desuden leveret bidrag til *opdatering*, bogen om fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt og Jul i Ringkøbing, så arkivets medarbejdere har gang i mange og meget forskellige emner.

Det betyder, at de bruger mange timer på arbejdet i arkivet. De fleste er i arkivet hver tirsdag formiddag, men mange bruger også mandag, onsdag og torsdag formiddag, ligesom der hver uge er to på vagt i åbningstiden – så for nogle bliver det nemt 8-10 timer om ugen. Det kan kun lade sig gøre, fordi de er efterlønnere eller pensionister!

Anita Qvang Silberg er den, der sidst er begyndt i arkivet, og hun har været med et års tid. Hun fulgte med arkivalier fra sin arbejdsplads, da hun gik på efterløn.

"Det var samtidig med, at arkivet overtog materialet fra den arkitekt, jeg arbejdede som teknisk assistent for.

Anita Qvang Silberg er den nyeste medarbejder i arkivet, og hun arbejder med at sortere og registrere tegninger fra sin tidligere arbejdsplads.

Nu sorterer og registrere jeg tegningerne. Det er dejligt og hyggeligt at komme i arkivet, for det er flinke mennesker, og så er det rart at komme ud og lave noget andet. Jeg er interesseret i byen, for jeg er barnefødt i Ringkøbing”, fortæller Anita.

Karen Hindø er ud af en gammel Ringkøbingslægt, så hun synes, det er en glæde at være med til at formidle byens historie, og hun øser også gerne ud af sin store viden om byens og dens beboere, når andre medarbejdere i arkivet har brug for det. For selv om der bliver arbejdet flittigt, går snakken også livligt. ”Arkivet er blevet en stor og dejlig del af mit liv” siger Karen.

For Børge Sørensen er slægtsforskning blevet indgangen til lokalhistorien, og som tilflytter synes han, det er spændende, når der kommer ting frem fra arkivalierne, som andre kan bruge og have glæde af.

”Det bedste er dog, når jeg finder noget om min egen familie” kommer det med et smil fra Børge. Som arkivleder glæder han sig især over den forandring, der er sket med Ringkøbing Lokalhistoriske Arkiv fra 2013 og til i dag, da der bliver arbejdet godt og målrettet med de arkivalier, der er indsamlet, og dem, der løbende bliver afleveret. Blandt dem er nogle meget store samlinger, så der er nok at tage fat på fremover.

Under kaffen bliver der drøftet stort og småt, som arkivleder Børge Sørensen – midt i billedet under lampen – bringer frem.

